

Ocak 2015 • Sayı: 97 • 4 TL

Meraklı Minik

Erken Çocukluk Dönemi İçin Aylık Bilim Dergisi

Para Biriktiriyorum

Derginizle birlikte...

Alışveriş Oyunu • Meraklı Minik Kumbarası
Kumbara Eşleme Kartları • Para Tasarlama Etkinliği

3+ yaş

Meraklı Minik

Sevgili Okurlarımız,

Bir şey satın almak istediğinizde karşılığında para verirsiniz. Bunun için de elbette paranızın olması gerekir. Parayı büyük olasılıkla anne ya da babanızdan istersiniz. Ya da daha önce biriktirdiğiniz harçlıkları kullanırsınız. Peki anne ya da babanız parayı nereden bulur? Aranızda "Bankadan!" diyenleriniz olabilir. İyi de para bankaya nereden gelir? Evet kabul ediyoruz bu para işi biraz karışık! Hatta sorular bunlarla da kalmıyor. Para nedir? Parayla neler yapılır? Neden para biriktiririz? Bu konuda aklımıza pek çok soru geliyor. İşte bu sayımızda tüm bunlara ve daha fazlasına yanıt bulacaksınız. Üstelik dergimizle birlikte para biriktirmeye başlayabileceğiniz bir kumbara, kendi paralarınızı tasarlamanız için bir para tasarlama etkinliği ve eğlenerek oynayacağınızı düşündüğümüz bir alışveriş oyunu da veriyoruz. Umarız hepsini çok seversiniz.

Dergimizin hazırlanması sırasındaki yardımlarından dolayı
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na teşekkür ediyoruz.

Hepinizi sevgiyle kucaklıyoruz.

Meltem Yenal Coşkun

"Benim manevi mirasım ilim ve aklıdır"

Mustafa Kemal Atatürk

Sahibi

TÜBİTAK Adına Başkan
Prof. Dr. Yücel Altunbaşak

Genel Yayın Yönetmeni
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Duran Akca
duran.akca@tubitak.gov.tr

Yayın Yönetmeni
Aslı Zülal
asli.zulal@tubitak.gov.tr

Yayın Danışma Kurulu
Prof. Dr. Erol Arcaklıoğlu
Prof. Dr. Meryem Beklioğlu
Prof. Dr. Ş. Şebnem Ellialtıoğlu
Doç. Dr. Hatice Zeynep İnan
Doç. Dr. Serap Tıraş Teber
Dr. Ahmet Uludağ

Editör

Meltem Yenal Coşkun
meltem.coskun@tubitak.gov.tr

Redaksiyon
Özlem Özbal
ozlem.ozbal@tubitak.gov.tr
Araştırma ve Yazı Grubu
Bilge Nur Karagöz
bilge.karagoz@tubitak.gov.tr
Yasemin Şahin
yasemin.sahin@tubitak.gov.tr

Grafik Tasarım
Fulya Koçak
fulya.kocak@tubitak.gov.tr

Çizer
Pınar Büyükgüral
pinar.buyukgural@tubitak.gov.tr

İdari Hizmetler

Yeşim Doğru
yesim.dogru@tubitak.gov.tr

Mali Yönetmen

Kemal Tan
kemal.tan@tubitak.gov.tr

İletişim Bilgileri

Meraklı Minik Dergisi
Akay Caddesi No: 6
06420 Bakanlıklar /Ankara
Tel (312) 298 95 61 (Yazı İşleri)
Faks (312) 427 66 77 (Yazı İşleri)
İnternet www.merakliminik.tubitak.gov.tr
e-posta merakli.minik@tubitak.gov.tr

Abone İlişkileri

abone@tubitak.gov.tr
Tel (312) 222 83 99

ISSN 977-1307-1998
Fiyatı 4 TL

Baskı

PROMAT Basım Yayın San. ve
Tic. A.Ş.
http://www.promat.com.tr/
Tel (212) 622 63 63

Baskı Tarihi: 29.12.2014

Dağıtım

Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.
http://www.tdp.com.tr

HER AYIN 1'İNDE ÇIKAR

İçindekiler

2 Para Ne İşe Yarar?

6 Markette Alışveriş

8 Eskiden de Para Var mıydı?

10 Pazarda Değiş Tokuş

12 Kâğıt Paralar Nasıl Basılır?

15 Banknotları Eşleştir

16 Otomatik Para Çekme Makinesiyle Tanışalım

18 Güneş Mahallesi'nde...

20 Eray Bisiklet Almak İstiyor

22 Bunlar İçin Paraya Gerek Yok

25 Defne'nin Oyuncakları

26 Çok Merak Ediyorum

28 Haydi Mutfağa

30 Küçük Eller İşbaşında

32 Kitap... Oyun... Öneri...

Para Ne İŖe Yarar?

Gereksinim duyduğumuz ya da istediğimiz şeyleri satın almak için para kullanırız. Çünkü para, karşılık ödeme aracıdır. Bir şey satın almak istediğimizde karşılığında para veririz.

Peki para nereden gelir biliyor musun? İnsanlar çalışmalarının karşılığı olarak para kazanırlar. Yani para kazanmak için çeşitli işlerde çalışmak gerekir.

Paramızı genellikle bir bankada açtığımız bir hesapta biriktiririz. Banka, paramızı bizim için saklar. Gerektiğinde paramızı bankadaki hesabımızdan çekeriz.

Paramızla yiyecek, içecek, giysi ya da gereksinim duyduğumuz başka şeyleri satın alırız.

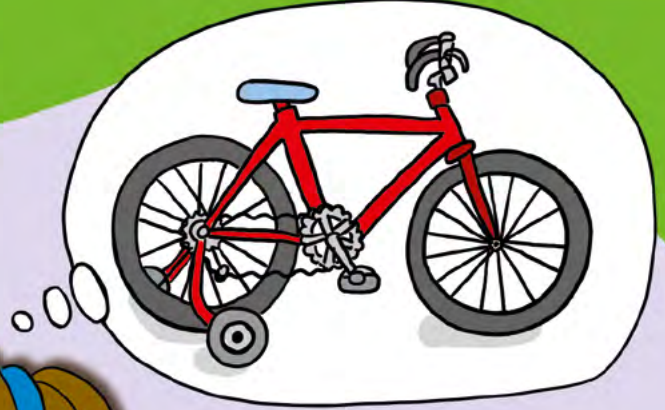
Bir yere giderken otobüs ya da tren bileti almak için de paraya gereksinim duyarız. Ya da otomobilimize benzin almak için...

Sinemaya gitmek ya da bir tiyatro oyunu izlemek için de para verip bilet satın almamız gerekir.

Ama paramızla bir şeyler satın almaktan başka şeyler de yaparız. Örneğin paramızı başkalarına yardım etmek için kullanırız.

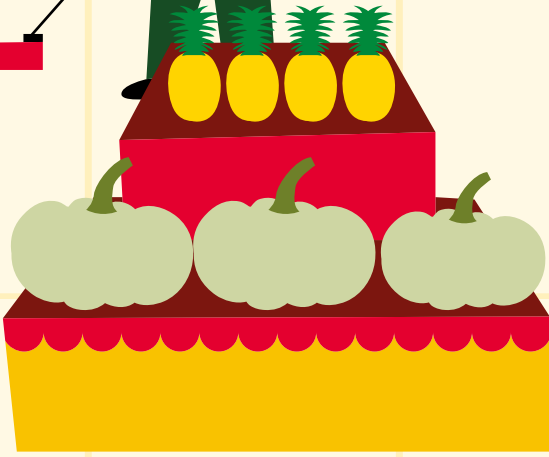
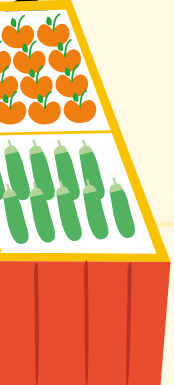
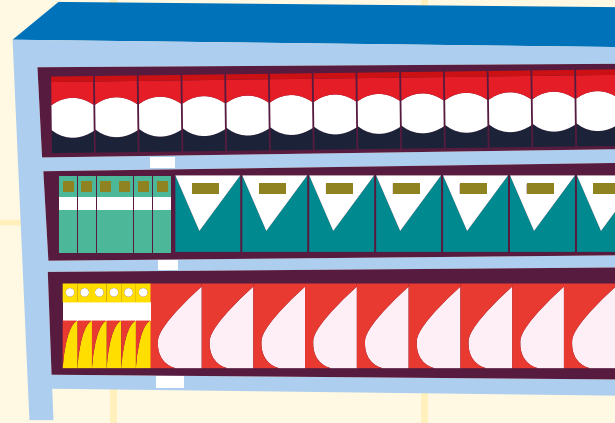
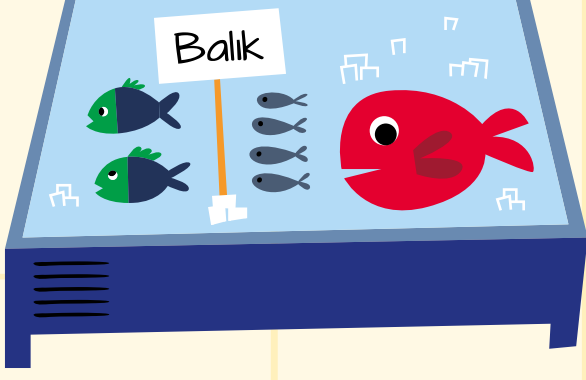
Bazen almak istediğimiz şeyler için yeterli paramız olmaz. İşte o zaman para biriktiririz. Paramız kumbarada ya da bankada yavaş yavaş birikir ve bir gün o çok istediğimiz şeyi alabiliriz.

Markette Alışveriş

Mine'yle babası markete alışverişe gitmiş. Satın alacakları şeyleri bir alışveriş sepetine doldurmuşlar. Şimdi de kasaya gidip bunların parasını ödeyecekler. Kasalardan biri boş. Mine'yle babası da bu kasaya gitmek istiyor. Peki bu kasaya hangi yoldan gidebilirler? Haydi eline bir kalem al ve bu yolu çiz.

Mine ve babası

Eskiden de Para Var mıydı?

Çok eski zamanlarda günümüzde kullanılanlar gibi paralar yoktu. İnsanlar gereksinim duydukları şeyleri almak için değiş tokuş yapardı. Örneğin bir inek verip karşılığında birkaç çuval buğday alırlardı.

Sonra para olarak boncuk ve deniz kabağı gibi şeyler kullanılmaya başlandı. Resimdeki gibi deniz kabağı verip karşılığında balık alabiliyorlardı.

Sonunda, çok eskiden bugün bizim yaşadığımız toprakların bir bölümünde yaşayan Lidyalılar ilk paraları yapıp kullanmaya başladı. Lidyalıların paraları günümüzde kullandığımız madeni paralara benziyordu.

Pazarda Değiş Tokuş

Alya, anne ve babasıyla birlikte pazar yerine alışverişe gelmiş. Yanlarında, değiş tokuş yapmak için bazı şeyler getirmişler. Üç tavuk, bir torba dolusu buğday ve bir sepet yabani elma.

- Yanlarında getirdikleri tavukları verip bir keçi alacaklar.
- Bir torba buğday karşılığında bir kazan alacaklar.
- Topladıkları yabani elmaları verip Alya'ya oyuncak araba alacaklar.

Sen de pazardaki keçileri, oyuncak arabaları ve kazanı bul ve çember içine al.

Kâğıt Paralar Nasıl Basılır?

Banknotlar yani kâğıt paralar, banknot matbaasında basılır.

Her şey bu fotoğraftaki gibi kocaman kâğıtların banknot matbaasına gelmesiyle başlar. Bu pamuktan yapılan çok özel bir kâğıttır. Üzerinde normalde görünmeyen bazı resimler ve rakamlar vardır. Bunlar ancak ışık yardımıyla görülür. Bu fotoğrafta da ışıklı bir masada kâğıtlar inceleniyor.

Sonra grafik tasarımcıların hazırladığı banknot tasarımları bu kocaman kâğıtlara basılır. Ancak bu iş için birden fazla makine kullanılır. Fotoğrafta gördüğün de bu makinelerden biri.

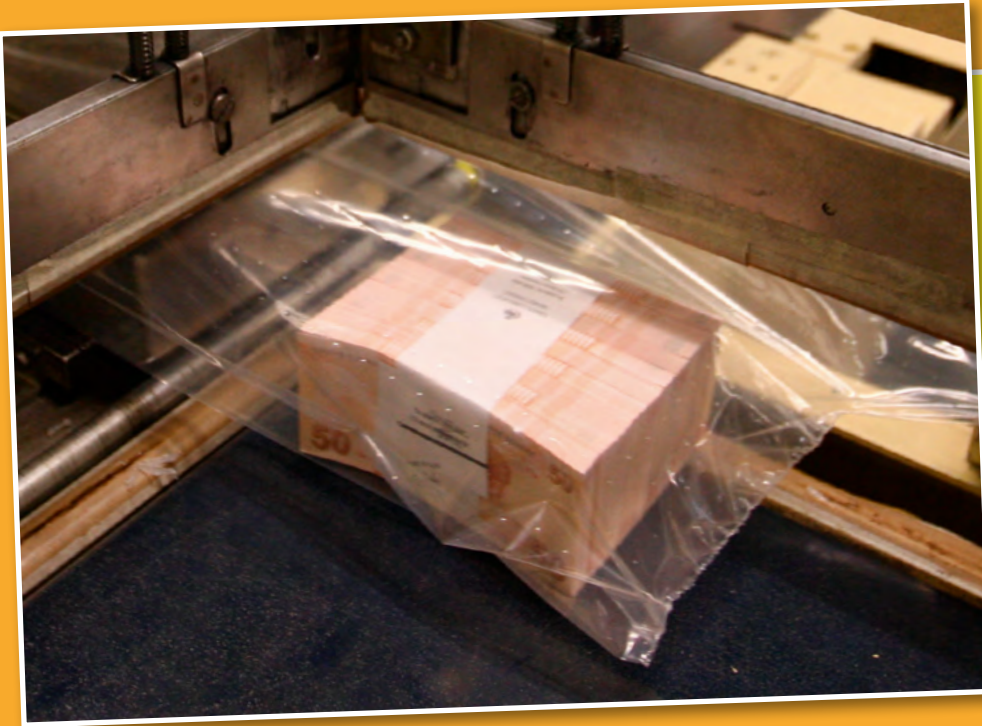
Banknotların basıldığı kâğıtlara tabaka denir. Bir tabakada çok sayıda banknot bulunur. İşte yeni basılmış bir banknot tabakası.

Görevliler banknotlarda bir hata olup olmadığını kontrol eder. Burada da bir büyüteçle banknot tabakaları inceleniyor.

Banknotlar basıldıktan sonra tabakalar üst üste dizilir. Boyalarının kuruması için bu şekilde bekletilirler.

Üst üste dizilen ve kuruyan tabakalar makinelerde kesilir. Böylece bildiğimiz kâğıt para halini alırlar. Sonra etrafına beyaz bir kâğıt sarılarak poşetlere koyulurlar.

Banknotları Eşleştir

Bu sayfada altı farklı banknotun ön ve arka yüzlerinin fotoğrafları var. Önce banknotların büyüklüklerini, banknotlarda kullanılan renkleri, çizimleri, banknotların üzerindeki sayıları ve diğer şekilleri incele. Sonra her bir banknotun ön ve arka yüzlerini bul. Bunları bir kalemle analarına çizgi çizerek eşleştir.

Otomatik Para Çekme Makinesiyle Tanışalım

Sahip olduğumuz bütün parayı genellikle yanımızda taşımayız. Paramızı bankada açtığımız bir hesaba yatırırsak banka paramızı bizim için saklar. Bankalar, bankaya para yatıranlara birer banka kartı verir. Banka kartıyla otomatik para çekme makinelerinden hesabımızdaki paramızı çekebiliriz. Otomatik para çekme makineleriyle istersek hesabımıza para da yatırabiliriz.

Banka kartının üzerinde kart sahibiyile ilgili bilgiler bulunur. Her banka kartının bir şifresi vardır. Bu şifreyi yalnızca kartın sahibi bilir.

Bu bir otomatik para çekme makinesi.

Bir güvenlik kamerası sürekli olarak görüntü kaydeder.

Bazı otomatik para çekme makinelerinde bir telefon bulunur. Bu telefonla banka aranabilir.

Burada bir bilgisayar ekranı vardır. Otomatik para çekme makinesiyle yapılan işlemler burada görülür.

Bazı otomatik para çekme makinelerinin buradaki gibi madeni para veren bölümü vardır.

Buradan, ne kadar para çektiğiniz ya da bankada ne kadar paranızın kaldığı gibi bilgiler yazan küçük kâğıtlar çıkar.

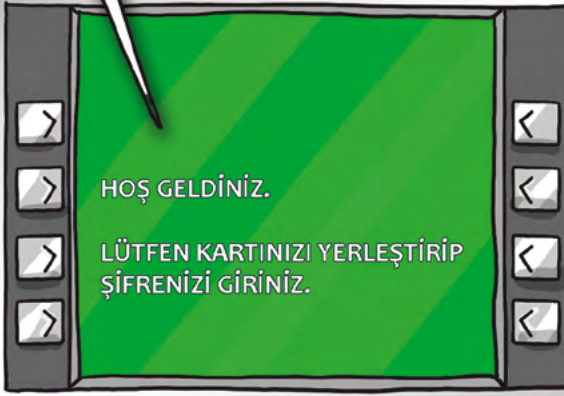
Banka kartı buradan makineye sokulur.

Bankaya para yatırmak istersek kâğıt paralar makineye buradan sokulur.

Makine buradan kâğıt para verir.

Buradaki tuşlara basılarak kartın şifresi yazılır.

Güneş Mahallesi'nde...

Burası Güneş Mahallesi'nin çarşısı. Mahallenin market, manav, büfe, banka ve kafesi burada. Bu nedenle burada günün her saati alışveriş yapan insanlar oluyor. Peki şu anda kimler var? Ege ve annesi, İpek ve babası, Ceyda ve babası, Alp ve Melek. Peki ama kimin kim olduğunu nasıl anlayacaksınız? İşte sana ipuçları:

- Ege ve annesi otomatik para çekme makinesinden para çekiyor.
- İpek ve babası bankaya gelmiş. İpek'in kumbarasındaki madeni paraları bankaya verip yerine kâğıt para alacaklar.
- Ceyda ve babası büfedен Meraklı Minik alıyor.
- Alp, manavdan aldığı havuçların parasını veriyor.
- Melek marketten çıkmış. Elinde alışveriş poşetleri var.

Eray Bisiklet Almak istiyor

almak istiyordu. Annesi "Bunun için

biriktirmelisin.

Çünkü şu anda

almak için

ayıramayız." dedi. Bunun üzerine

düşünmeye başladı ve aklına bayram harçlıklarını koyduğu

geldi.

Ama o

bir

kumbarasıydı.

yalnızca

çalışanları tarafından açılabilirdi.

kumbarasını alıp

annesine verdi ve "İşte

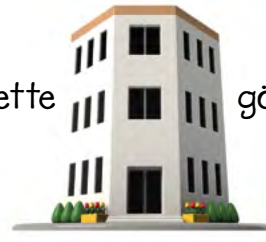
param!" dedi gülerек. Ama kumbarada

almaya yetecek kadar

yoktu. Bu elbette

görevlisi

kumbarayı açtığı zaman belli oldu.

çıkan tüm parayı tekrar kumbarasına

koydu.

biriktirmeye bir süre daha devam etmesi gerekiyordu. Hem zaten bir

alsam şimdi binemem ki her yer karla kaplı diye düşündü.

Bu öyküde bazı sözcüklerin yerine resimler kullanılmış. Bu resimlerin hangi sözcüklerin yerine kullanıldığı aşağıda gösteriliyor. Bir büyüğün sana öyküyü okurken resimlere sıra geldiğinde sen de resimlerde gördüklerinin adlarını söyle.

Banka

Kumbara

Para

Bisiklet

Eray

Bunlar İçin Paraya Gerek Yok

Bir Şeyleri satın almak istediğimizde para kullanmamız gerekir. Ama bazı Şeyleri yapmak için paraya hiç gereksinim duymayız. Neler mi? İŞte sana birkaç rnek.

Güzel bir öykü dinlemek...

Yeni arkadaşlar edinmek...

Resim yapmak...

Çiçek yetiştirmek...

Arkadaşlarıyla oyuncaklarını paylaşmak...

Ve sevdiklerine sarılmak...

Defne'nin Oyuncakları

Defne, oyuncaklarından bazılarını arkadaşlarına verecek. Çünkü onda pek çoğundan iki tane var. İki oyuncak ayı, iki robot, iki top... Ama bir oyuncaktan yalnızca bir tane var. Haydi o oyuncacı bul ve işaretle.

Çok Merak Ediyorum

Dünyanın dört bir tarafında aynı para ile mi alışveriş yapılır?
Sezen İnce / 5 yaş / Ankara

Dünyanın birçok ülkesinde farklı paralar kullanılır. Örneğin ülkemizde yani Türkiye’de Türk lirası, İzlanda’da İzlanda kronu, İngiltere’de İngiliz sterlini, Japonya’da Japon yeni kullanılır. Başka bir ülkeye gideceğimizde kendi ülkemizde kullandığımız parayı, o ülkenin parasıyla değiştirmemiz gerekir. Yoksa kendi paramızla başka bir ülkede alışveriş yapamayız. Ancak aynı parayı kullanan ülkeler de vardır. Örneğin Hollanda, İspanya ve İtalya gibi pek çok ülkede aynı para kullanılır. Bu nedenle Hollanda’da yaşayan biri İspanya ve İtalya’da da kendi ülkesinde kullandığı parayla alışveriş yapabilir.

Sorularınızı Bekliyoruz!

Baharın gelişiyle ilgili merak ettiğiniz sorularınızı 15 Şubat'a kadar bize gönderin. Bu sorulardan birini ya da birkaçını Mart 2015 sayımızda yanıtlayalım. Adınızı, soyadınızı, yaşınızı ve yaşadığınız ili yazmayı unutmayın.

İşte adreslerimiz:

e-posta: merakli.minik@tubitak.gov.tr

Adres: TÜBİTAK Meraklı Minik Dergisi

"Çok Merak Ediyorum" Köşesi

Akay Caddesi No: 6 06420 Bakanlıklar / Ankara

Haydi Mutfağa

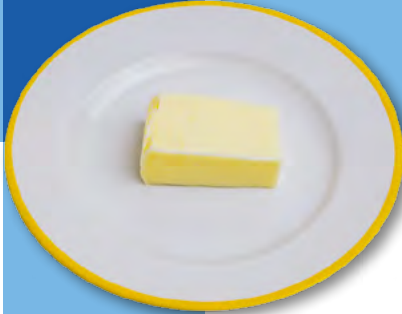

Omletten Paralar

Malzeme

- 1 yumurta
- 1 yemek kaşığı lor peyniri
- 1 tatlı kaşığı tereyağı
- 1 çay kaşığı şörekotu

Bu sayfadaki
etkinlik
yetişkinlerle
birlikte
yapılmalıdır.

Lor peynirini bir kaptayla iyice ezin. Yumurtayı kırıp lor peynirine ekleyin ve çırpın. Tereyağını küçük bir tavaya koyup eritin ve peynirli yumurta karışımını üzerine dökün. Tavanın üzerine bir kapak kapatıp karışımı katılaşana kadar pişirin. Omleti bir tabağına alın. Omletten daire şeklinde parçalar kesin. Bunun için kurabiye kalıbı ya da çay bardağı kullanabilirsiniz. Omletten paraların üzerine örekotuyla adınızın baş harfini yazabilirsiniz. Dergimizin adının baş harfleri M olduğı için biz üzerinde M harfleri olan paraları tercih ettik. Afiyet olsun.

Küçük Eller İşbaşında

Kasım 2014 sayımızda atık malzemeler kullanarak bir kumbara tasarlamanızı istemiştik. İşte kumbaralarınızla birlikte çektiğiniz fotoğraflarınız. Burada yer veremediğimiz fotoğraflarınızı da internet sitemizde görebilirsiniz. İnternet sitemizin adresi:

<http://www.merakliminik.tubitak.gov.tr/>

Alp Kerem Sen - 3,5 yaş - Mersin

Deren Akbaba - 6 yaş - Muğla

Kerem Üreten - 4 yaş - Gazimağusa

Erva Goker - 3,5 yaş - Batman

Güle Ercin - 3 yaş - Siirt

Alperen Kuşgöz - 6 yaş - İzmir

Nilay Urkay - 6 yaş - Zonguldak

Musa Kaan Kılıç - 5,5 yaş - Antalya

Berat Batuhan Arıbal - 5,5 yaş - İstanbul

Mehmet Efe Tolalı - 5 yaş - Samsun

Ela Togrul - 4 yaş - Van

Süleyman Yigit Cakiroğlu - 7 yaş - Kütahya

Beyza Cınar - 3,5 yaş - Kayseri

A. Türk Yılmaz - 4 yaş - Kastamonu

Gülten ve Mina Çelik - 5 yaş - Karabük

Defne Nas Özkul - 4 yaş - Diyarbakır

Fatima Zehra Kayalar - 3,5 yas - Manisa

Mehmet Efe Yoldaş - 4 yas - Aydın

Buse Tetik - 3 yas - Ankara

Ömer Akcaba - 4 yas - Eskişehir

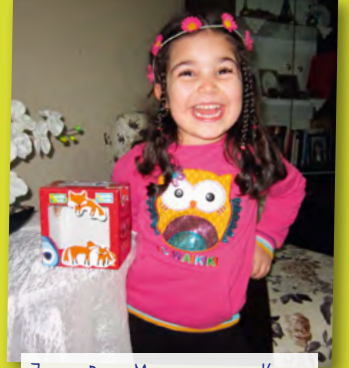
Kerem Akdevelioğlu - 4,5 yas - Viyana

Tuğçe Asya Kockara - 3,5 yas - Kars

Zeynep İrmak Gürer - 4 yas - Bolu

Zeynep Berra Minnar - 4 yas - Konya

Zeynep Asya Bayram - 5 yas - Canakkale

Mert Kağan Kara - 6 yas - Çorum

Azra Özer - 7 yas - Balıkesir

Ahmet Tuğra Kurnaz - 5 yas - Uşak

Defne Bayram - 5 yas - Sinop

Ahmet Kilit - 3 yas - Afyonkarahisar

Mart 2015 sayımız için elışı kâğıdı, karton, çıkartma gibi malzemeler kullanarak bir bahar tacı tasarlamanızı istiyoruz. Taçlarınızla birlikte çektiğiniz fotoğrafınızı, adınızı, soyadınızı, yaşınızı ve oturduğunuz ili de yazarak bize gönderin. Bunun için 15 Şubat 2015'e kadar süreniz var. Adreslerimiz aşağıda:

TÜBİTAK Meraklı Minik Dergisi
"Küçük Eller İşbaşında" Köşesi
Akay Caddesi No: 6
06420 Bakanlıklar / ANKARA
e-posta: merakli.minik@tubitak.gov.tr

Kitap...

Oyun...

Öneri...

Parayla ilgili Dört Kitap

Bu sayımızda Redhouse Kidz Çocuk Kitapları'nın yayımladığı "Senin Paran!" serisine ait dört kitabı tanıtmak istiyoruz.

"Paramla Neler Yapabilirim?" de parayla yapılabilecek şeylere farklı örnekler veriliyor. Bu sırada tercih, ihtiyaç, paylaşım, yardım gibi kavramlara da değiniliyor.

"Para Nedir?" de para kavramı anlatılıyor, kâğıt ve madeni paralar tanıtılıyor. Parayı hangi yollardan elde edebileceğimiz ve onu nasıl harcayabileceğimiz ya da saklayabileceğimizden söz ediliyor.

"Paramı Nasıl Harcarım?" da parayı günlük yaşamda nasıl kullandığımız inceleniyor. Ödeme yapmak için nakit para ya da banka kartı kullanma gibi farklı yollar olduğu anlatılıyor. Paranın yalnızca alışveriş amacıyla değil farklı amaçlarla da kullanılabileceğine değiniliyor.

"Paramı Nasıl Biriktiririm?" deyse adından da anlaşıldığı gibi paramızı nasıl biriktirebileceğimizden söz ediliyor. Bunun yanı sıra paramızı neden biriktirmemiz gerektiğine ve biriktirdiğimiz parayı nasıl saklayabileceğimize değinilmiş. Ayrıca para biriktirerek çok büyük hayallerimizi bile gerçekleştirebileceğimiz de örneklerle anlatılmış.

Serinin tüm kitaplarında anne babalara ve öğretmenlere yönelik etkinlik önerileri bulunuyor. Kitapları Claire Llewellyn yazmış, Mike Gordon resimlemiş, Burcu Ünsal Türkçeye çevirmiş.

Seçil Güvenç Hepar

Meraklı Minik Kumbarası

- Kumbaranın tüm parçalarını kartondan ayırın.
- 1 ve 2 numaralı parçaları tüm kat yerlerinden arkaya katlayın. 2 numaralı parçanın ortasındaki parçayı çıkarın.
- 3 ve 4 numaralı parçaların sarı bölgelerine yapıştırıcı sürün. Bu bölgeleri 5 numaralı parçanın arka yüzündeki sarı bölgelere yapıştırın.
- 1 numaralı parçanın kulakçıklarına yapıştırıcı sürün. Bir kenarındaki kulakçıklar 5 numaralı parçaya, diğer kenarındaki kulakçıklarsa 6 numaralı parçaya yapıştırılacak. Bunu yaparken kulakçıkları 5 ve 6 numaralı parçaların arka yüzündeki mor renkli bölgelere denk getirin.
- 2 numaralı parça kumbaranın kapağı olacak. Parçanın sarı renkli kulakçığına yapıştırıcı sürün. Kulakçığı 6 numaralı parçanın arka yüzündeki sarı bölgeye yapıştırın. Parçanın diğer kulakçıklarını da kumbaranın içine yerleştirdiğinizde kumbaranız hazır olacak. Artık para biriktirmeye başlayabilirsiniz!

Meltem Yenal Coşkun
Çizim: Pınar Büyükgöral

Kumbara Eşleme Kartları

Bu sayımızda dergimizin ekindeki kartlarda kumbara fotoğrafları yer alıyor. Kartların dokuzunda kumbaraların bütünü görülüyor. Kalan dokuz karttaysa yalnızca bir bölümleri yer alıyor. Bu kartlarla her zamanki gibi eşleme oyunu oynayabilirsiniz. Oyunu oynamak için önce kartları birbirinden ayırıp karıştırın. Fotoğraflı yüzleri alta gelecek şekilde yere dizin. Sonra kartları ikiye ikiye açın. Birbirinin eşi olan kartları bulmaya çalışın. Açtığınız iki kart birbirinin eşiyseniz bu kartları kenara ayırın. Açtığınız kartlar birbirinin eşi değilse bu kartları tekrar ters çevirip başka iki kart açın. Dilerseniz bu oyunu iki ya da daha fazla oyuncuyla, kartları sırayla açarak da oynayabilirsiniz.

Merhaba,
benim adım Bodi.
Ece beni kumbarasında
biriktirdiği paralarla
kardeşine doğum günü
hediyesi olarak aldı.

